

DE PRACHTVlieg *OTITES FORMOSA* NIEUW VOOR NEDERLAND (DIPTERA: ULIDIIDAE)

John Smit & Willem Renema

Inleiding

Op 29 mei 2005 verzamelde de tweede auteur een mannetje van *Otites formosa* (Panzer, 1798) in het Hoge Bos bij Elsloo (Amersfoortcoördinaten 180 327) (fig. 1). Tot nog toe was van dit genus alleen *Otites guttata* (Meigen, 1830) uit ons land bekend (De Meijere 1939).

Voorkomen

Otites formosa komt voor in een groot deel van Europa, met uitzondering van het Iberische schiereiland en Scandinavië, oostwaarts doorlopend tot het Europese deel van Rusland (Kameneva & Greve-Jensen 2004). In Centraal-Europa en de ons omringende landen is de

soort algemeen (Chandler 1998, Gosseries 1991, Martinek 1999).

Herkennenning

Het genus *Otites* Latreille, 1804 wordt in Europa vertegenwoordigd door 22 soorten (Kameneva & Greve-Jensen 2004). De meeste soorten zijn notoir moeilijk te determineren. De vleugeltekening van de verschillende soorten lijkt erg op elkaar en is nogal variabel (Kameneva 1996, Merz 1996).

Het genus *Otites* wordt in Nederland gekarakteriseerd door de combinatie van de volgende kenmerken:

- Gezicht met een kiel.
- Wangen meer dan 1/3 en minder dan 1/2 ooghoogte.
- Derde antennelid aan de bovenzijde bol.
- Ader R₁ (eerste lengteader) in de vleugel met borsteltjes over vrijwel de gehele lengte.
- Borstel op het proepisternum aanwezig.

De twee Nederlandse soorten zijn makkelijk van elkaar te onderscheiden. *Otites guttata* is geheel loodgrijs, waarbij er vier donkere, eveneens bestoven lengtestrepen op het borststuk aanwezig zijn. De buitenste twee daarvan zijn beperkt tot de achterhelft (fig. 2). De vleugeltekening is weinig geprononceerd (fig. 2). *Otites formosa* heeft een glimmend zwart lichaam, met vijf grijs bestoven lengtestrepen op het borststuk en dezelfde kleur grijs bestoven dwarsbanden aan de voorrand van de tergieten (fig. 3). De donkere vleugeltekening is sterk geprononceerd (fig. 3).

Het onderscheid tussen *O. formosa* en het merendeel van de andere soorten uit het genus is minder eenvoudig en kan het best gedaan worden aan de hand van de genitaliën. Zowel Gheorghiu (1987), Kameneva (1996) als Merz (1996) geven duidelijke tekeningen van de genitaliën van *O. formosa* en enkele nauwverwante soorten.

Figuur 1. Vindplaats van *Otites formosa* in Nederland. Figure 1. Site where *Otites formosa* was found in the Netherlands.

Figuur 2. *Otites guttata*. Foto John Smit (EIS-NL/Naturalis). Foto gemaakt met een Olympus stereomicroscop SZX12, met Analysis Extended Focal Imaging Software.

Figure 2. *Otites guttata*. Photo John Smit (EIS-NL/Naturalis). Photo made with an Olympus stereomicroscope SZX12, with Analysis Extended Focal Imaging Software.

Figuur 3. Nederlands exemplaar van *Otites formosa*. Foto John Smit (EIS-NL/Naturalis). Foto gemaakt met een Olympus stereomicroscop SZX12, met Analysis Extended Focal Imaging Software.

Figure 3. Dutch specimen of *Otites formosa*. Photo John Smit (EIS-NL/Naturalis). Photo made with an Olympus stereomicroscope SZX12, with Analysis Extended Focal Imaging Software.

Discussie

Het totaal aantal soorten prachtvliegen voor ons land komt met deze vondst op 16 (Smit 2005). Het is onduidelijk waar de larven van *O. formosa* van leven. *Otites guttata* is door Kabos gekweekt uit veldbies *Luzula* (Kabos 1959). Hij geeft echter niet aan in welk deel van de plant de larven zich bevonden. Van enkele soorten *Otites* is bekend dat de larven leven van rottend plantenmateriaal (Greve 1998), dit zou ook kunnen gelden voor beide Nederlandse soorten.

Literatuur

- Chandler, P. (ed.) 1998. Checklists of insects of the British Isles (New Series) Part 1: Diptera (incorporating a list of Irish Diptera). – Handbooks for the Identification of British Insects 12: i-xx, 1-234.
- Gheorghiu, V. 1987. *Otites bacescui* n. sp. et *O. bradescui* n. sp. (Diptera, Otitidae). – Travaux du Muséum d'Histoire naturelle Grigore Antipa 29: 189-204.
- Gosseries, J. 1991. Otitidae. – In: Grootaert, P., L. De Bruyn & M. De Meyer (eds), Catalogue of the Diptera of Belgium. Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel: 129.
- Greve, L. 1998. Family Otitidae. – In: Papp, L. & B. Darvas (eds), Contributions to a manual of Palearctic Diptera. Volume 3. Higher Brachycera. Science Herald, Budapest: 185-192.
- Kabos, W.J. 1959. Tweevleugelige insekten. – Diptera. De Nederlandse boorvliegen (Trypetidae) en Prachtvliegen (Otitidae). – Wetenschappelijke Mededeling van de Nederlandse Natuurhistorische Vereniging 33: 1-20.
- Kameneva, E.P. 1996. A preliminary review of *Otites formosa* species group (Diptera, Ulidiidae, Otitinae). – Russian Entomological Journal 5: 125-133.
- Kameneva, E.P. & Greve-Jensen, L. 2004. Fauna Europaea: Ulidiidae. – In: Pape, T. (coord.), Fauna Europaea: Diptera. Fauna Europaea version 1.1 (<http://www.faunaeur.org/>) [bekeken op 12.IX.2005]
- Martinek, V. 1999. Otitidae. – In: Schumann, H., R. Bährmann & A. Stark (eds), Checkliste der Dipteren Deutschlands. Ampyx-Verlag, Halle: 169-170.
- Merz, B. 1996. Zur Faunistik der Pyrgotidae, Platystomatidae und Ulidiidae (= Otitidae) (Diptera, Tephritoidea) der Schweiz mit spezieller Berücksichtigung von *Otites* Latreille. – Mitteilungen der Schweizerischen Entomologischen Gesellschaft 69: 405-416.
- Meijere, J.C.H. de 1939. Naamlijst van de Nederlandsche Diptera, afgesloten 1 april 1939.

– Tijdschrift voor Entomologie 82: 137-184.

Smit, J.T. 2005. De prachtvlieg *Tetanops sintenisi* nieuw voor Nederland (Diptera, Ulidiidae).

– Nederlandse Faunistische Mededelingen 22:
91-94.

SUMMARY

The picture-winged fly *Otites formosa* new for the Netherlands (Diptera: Ulidiidae)

The first record of *Otites formosa* (Panzer, 1798) is given. A male specimen was collected in the forest 'Hoge bos' near the town of Elsloo, province of Limburg. The genus *Otites* is characterized and the differences between both species of this genus in the Netherlands are given, as well as an illustration of both species.

J.T. Smit

EIS-Nederland

Postbus 9517

2300 RA Leiden

smitj@naturalis.nl

W. Renema

Mahlerstraat 102

2324 JJ Leiden

renema@naturalis.nl